
INTRODUCCIÓ

Els estudis de fonologia i de morfologia han experimentat en els darrers anys notables avanços, especialment arran del desenvolupament de la fonologia no lineal, en la dècada dels vuitanta, i més recentment, amb l'eclosió de les teories no derivacionals. En aquest context, els estudis catalans de fonologia i morfologia ocupen un lloc ben destacat, tant per la quantitat com per la diversitat i la qualitat dels treballs. La vitalitat de la fonologia i la morfologia catalanes es manifesta, a més, en iniciatives com el Primer Col·loqui de Fonologia Catalana (S'Agaró, 1995), que obren nous àmbits per al debat. Els treballs que presentem en aquest volum monogràfic de la revista *Caplletra* són una bona mostra del que acabem d'afirmar: en aquest volum participen autors de procedència geogràfica molt diversa i es troben representades una bona part de les àrees en què, a hores d'ara, se centra la discussió sobre aquest camp d'investigació.

Els articles d'aquest volum s'organitzen temàticament i l'ordenació adoptada permet avançar des dels temes més estrictament fonològics, com els relacionats amb problemes de representació fonològica, cap als temes on la morfologia interactua amb altres disciplines lingüístiques, com ara la sintaxi o la semàntica.

El volum s'obre amb un estudi de Daniel Recasens sobre les dades del moviment lingual en els grups consonàntics amb /d/ com a segon element. L'autor observa les diferències entre la producció dels diversos grups consonàntics, diferències que li serveixen per a argumentar a favor de la distinció entre els conceptes de coarticulació i d'assimilació. Tot seguit, els treballs de Blanca Palmada i de Lourdes Romera i Ana M. Fernández proposen una representació com a segment complex de les palatals i de la nasal palatal, respectivament. L'article de Palmada pren com a base de discussió diversos processos de vocalització que afecten les palatals i les estridents del mallorquí. A partir d'aquests fenòmens, mostra que les palatals han de ser representades amb dos

---

articuladors, essent coronal l'articulador primari. En una línia semblant, Romera i Fernández utilitzen fenòmens fonètics d'àmbit acústic, perceptiu i articuladori per demostrar que la representació com a segment complex és la més escaient en el cas de la nasal palatal.

Els tres articles següents constitueixen una unitat en la mesura que qüestionen la validesa de les aproximacions derivacionals en fonologia. L'article de Nicolau Dols i Max Wheeler presenta una anàlisi de la sil·labificació del mallorquí partint d'un conjunt de principis universals. La perspectiva adoptada permet un tractament ben simple de diversos fenòmens fonològics d'aquest dialecte. Des del marc de la Fonologia Cognitiva, José Ignacio Hualde realitza una anàlisi d'alguns fenòmens vocàlics del basc i del català, i mostra que tots els resultats es poden obtenir sense derivacions ni passes intermèdies. L'article de Jesús Jiménez, finalment, presenta una aproximació als grups /ts/ des de la Teoria de l'Optimitat. El seu objectiu és obtenir els resultats finals per a aquests aplecs mitjançant l'actuació d'un conjunt de principis fonològics universals.

Un altre bloc d'articles està constituït pels treballs on s'aborden qüestions suprasegmentals com ara l'accent i l'entonació. El treball de Pep Serra, així, mostra com l'estructura interna de la síl·laba és crucial per a determinar la posició de l'accent en català. La seva anàlisi entronca amb els treballs precedents pel fet de proveir una aproximació no derivacional –basada en la Teoria de l'Optimitat– dels patrons accentuals regulars del català i de les seves excepcions. L'estudi d'Hidalgo, d'altra banda, presenta un estat de la qüestió dels treballs d'entonació. El seu caràcter divulgatiu fa que sigui una bona introducció de l'estudi de Pilar Prieto, on es delimiten els contorns tonals del català central a partir únicament de nou tons diferents.

Els dos articles següents, el de Teresa Cabré i el de Conxita Lleó, aixequen un pont entre la fonologia i la morfologia no lineal en estudiar els processos de formació de mots de caràcter reduplicatiu. Aquestes dues autores mostren com el fenomen de la reduplicació pren com a base estructures no marcades des del punt de vista fonològic. En concret, Cabré se centra en la formació de mots mitjançant l'adjunció d'una síl·laba lleugera –no marcada– a l'esquerra del mot, mentre que Lleó s'ocupa de processos reduplicatius presents en el llenguatge infantil.

L'article de Maria Rosa Lloret es troba també en el llinar entre la morfologia i la

fonologia, per tal com justifica el caràcter invariable d'un grup de mots a partir de causes fonamentalment fonològiques. En aquest article, el lector trobarà una discussió detallada sobre les diferents opcions que existeixen per a explicar la invariabilitat dels noms, que es complementa amb una exposició de les conseqüències teòriques i pràctiques que aquestes possibilitats impliquen. El treball de James Harris se situa també en una línia fronterera. En aquest article, el lingüista nord-americà s'ocupa d'establir els mecanismes que donen compte de les formes finals dels pronoms clítics en espanyol i en català. Basant-se en el model de la Morfologia Distribuïda, arriba a la conclusió que els resultats per a les seqüències de clítics depenen en gran mesura d'un conjunt de regles que s'apliquen en el component morfològic sobre les especificacions sintàctiques dels clítics.

Un altre bloc temàticament unitari està constituït pels quatre articles on s'analitzen temes de morfologia verbal. En el primer article d'aquesta sèrie, Julio Calvo tracta de mostrar, des dels pressupòsits teòrics de la Pragmàtica Topologiconatural, l'existència d'una relació entre la conceptualització pragmàtica i la caracterització morfològica del verb en el dialecte valencià. Basant-se en els principis de la Morfologia Natural, Manuel Pérez Saldanya analitza el procés de generalització analògica de les formes verbals velaritzades i el valor morfològic del segment velar en el català actual. En aquest article, l'autor assumeix que els canvis analògics s'han d'explicar a partir d'un conjunt de principis de naturalitat o d'optimització morfològica. El treball de Manuel Sifre se centra, al seu torn, en la funció i la distribució de la vocal temàtica. El caràcter derivatiu i flexiu d'aquest element permet a l'autor concloure que la distinció entre flexió i derivació no és taxativa sinó més aviat gradual. Finalment, l'article de Joaquim Viaplana estudia el concepte d'irregularitat verbal, tot indagant els problemes de definició d'aquest concepte i tractant d'acotar-ne els límits.

Clou aquest volum un article de Pelegrí Sancho, que entronca amb alguns dels treballs precedents pel fet que tracta de justificar determinats canvis fonològics a partir de propietats pertanyents a altres nivells lingüístics. Concretament, l'autor defensa que molts dels fenòmens que afecten les preposicions del català estan condicionats per principis semàntics.

Tot plegat, creiem que es tracta d'una col·lecció d'articles que permetrà al lector endinsar-se en el món de les darreres propostes fonològiques i morfològiques. Aquest

---

era l'objectiu bàsic que els coordinadors preteníem aconseguir quan vam engegar una tasca llarga, feixuga i, vistos els resultats finals, plenament satisfactòria. Només voldríem fer constar el nostre agraïment als autors per haver-nos confiat l'edició dels seus treballs. També volem deixar constància del nostre agraïment al Servei de Publicacions de la Universitat de València, sense l'ajut del qual aquest volum difícilment hauria pogut veure la llum.

JESÚS JIMÉNEZ MARTÍNEZ
MANUEL PÉREZ SALDANYA
JÚLIA TODOLÍ CERVERA